

Suomen SuurSnautseri Kerho -
Finlands Riesen Schnauzer Klubb ry

***Uroksen
jalostuskäyttö***

Sisällysluettelo

päivitetty 7.6.2014/J.Fors

YLEISTÄ	3
REKISTERÖINTIEHDOT	3
SSSK RY:N JALOSTUSTOIMIKUNTA.....	4
JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA (JTO).....	4
PEVISA.....	5
YLEISTÄ	5
SUURNAUTSERIEN PEVISA-OHJELMA	6
SSSK RY:N JALOSTUSVAATIMUKSET	6
PENTULISTA.....	7
SOPIMUKSET	7
ASTUTUSMAKSU.....	8
MUUTA HUOMIOON OTETTAVAA.....	9
INFEKTIOT	9
UUSINTA-ASTUTUS.....	9
KEINOSIEMENNYS	9

Yleistä

Suomen Suursnautserikerho ry on valtakunnallinen rotujärjestö, joka vastaa suursnautserien jalostuksesta Suomessa. Tässä ohjeessa on esitelty yleiset periaatteet uroksen jalostuskäytöstä ja sen tarkoituksena on selventää urosten omistajille jalostuskäytössä huomioon otettavia seikkoja. Näistä ohjeista voi poiketa, kun sekä kasvattaja että uroksen omistaja niin sopivat. Teksti on luonteeltaan informatiivista eikä SSSK velvoita toimimaan tämän mukaisesti, mutta suosittelee sitä koko rodun parasta ajatellen.

Kun urospentu kasvaa aikuiseksi, saatetaan sitä haluta jalostuskäyttöön. Ohessa on esitelty asioita, joita täytyy ja kannattaa ottaa huomioon. Ensinäkin, kun tällainen tilanne tulee vastaan, niin kannattaa esittää nartun omistajalle (jalostusoikeudenhaltijalle) kysymys, miksi? Mitä rodunjalostuksellista annettavaa nartun omistaja näkee omassa nartussaan sekä sinun uroksessasi.

Muista myös, että urostasi ei ole pakko antaa jalostuskäyttöön. Aina voi kohteliaasti kieltäytyä, jos mielestäsi uroksesi ei ole jalostuskelpoinen, vaikka kriteerit täyttyisivätkin tai narttu, jolle sitä on ajateltu, ei jostain syystä miellytä sinua. Muista, että jalostusta tehdään koko rodun parhaaksi.

Lisätietoja saat uroksesi kasvattajalta. Myös SSSK:n jalostustoimikunta on käytettävissäsi.

Rekisteröintiehdot

Suomen Kennelliitto ry (SKL) ylläpitää rekisteriä puhdasrotuisista koirista, ja jotta tuleva pentuekin rekisteröitäisiin, täytyy sen olla rekisteröintiehdot täyttävä. Vanhempien puhdasrotuisuuden takaa se, että ne ovat rekisteröityjä SKL:n rekisteriin tai johonkin FCI:n tunnustamaan rekisteriin.

Poikkeuksena

- EJ-rekisteriin merkitty koira (EJ=ei jalostukseen)
- Nartun tilapäinen jalostuskielto (Nartun luvaton liian tiheä penikoittaminen)

Lisäksi SKL:lla on kaikkien rotujen rekisteröintiä koskevia ehtoja, joiden tarkoituksena on määritellä rajat terveyteen liittyvissä asioissa. Ko. ehdoista suursnautsereita koskevia ovat:

- mikäli pentueen vanhemmilla on tietyissä Kennelliiton virallisissa terveystutkimuksissa asteikon huonoin tulos, voidaan pennut rekisteröidä vain EJ-rekisteriin. Näitä tutkimuksia ovat lonkka- ja kyynärnivelkuvaus, polvilumpiotutkimus sekä spondyloosikuvaus
- liian läheistä sukua keskenään olevien vanhempien jälkeläiset voidaan rekisteröidä vain EJ-rekisteriin (isä/emä yhdistettynä jälkeläiseen tai täyssisarukset yhdistetty keskenään, tällöin pentujen sukusiitosasteen on aina vähintään 25 %)

(Lisätietoja SKL:n koirarekisteriohjeesta ja SKL:n internetsivuilta)

Tämän lisäksi on suursnautsereilla ns. PEVISA-ohjelma, jonka ehdot on täytettävä, ennen kuin pentue voidaan rekisteröidä (kts. s.5-6).

Mikäli urosta ei ole palkittu virallisessa näyttelyssä, täytyy Kennelliittoa toimittaa eläinlääkärintodistus siitä, että uroksella on normaalit kivekset. Kivesvikaisen uroksen jälkeläisiä ei rekisteröidä.

SSSK ry:n jalostustoimikunta

Suomen Suursnautserikerhon (SSSK) jalostustoimikunta pyrkii ohjaamaan suomalaista suursnautserin kasvatusta rotumääritelmän mukaiseksi. Jalostustoimikunta antaa kasvattajille pyydettyä ohjeellisia ehdotuksia jalostusyhdistelmiksi sekä neuvoo ja opastaa kasvattajia ja kasvattajiksi aikovia. Jalostustoimikunnalle ilmoitetut pentueet julkaistaan kerhon pentulistalla SSSK:n kotisivuilla. Kasvattajan tulee olla SSSK:n jäsen sekä yhdistelmän tulee täyttää ennalta ilmoitetut vaatimukset. Voimassa olevat vaatimukset löytyy SSSK:n kotisivuilta www.suursnautseri.fi.

Jalostustoimikunta ylläpitää rekisteriä perinnöllisten sairauksien ja vikojen vastustamisohjelman (PEVISA) terveystutkimuslausunnoista sekä suomalaisen luonnetestin tuloksista. Nämä tiedot on saatavilla myös Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä. Lisäksi jalostustoimikunta tallettaa tiedostoihinsa sille ilmoitettuja muita terveys-/sairauslausuntoja (esim. kilpirauhastutkimustulokset) sekä koirien kuolinsyitä. Jalostustoimikunta ylläpitää myös listoja suomalaisen jalostustarkastuksen ja kestävyyskokeen (AD) suorittaneista koirista sekä päivittää vuosittain jalostuksen tavoiteohjelman (JTO) seurantatiedostot.

Jalostuksen tavoiteohjelma (JTO)

”Rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) antaa tietoa rodun luonneominaisuuksista, terveystilanteesta ja jalostuksesta. Se sisältää rotujärjestössä yhteisesti päätetyt jalostustavoitteet sekä suositukset jalostuskoirille esimerkiksi terveystarkastusten ja enimmäisjälkeläismäärän suhteen.

Myös rodun harrastaja ja koiran hankintaa suunnitteleva saa ohjelmasta paljon hyödyllistä tietoa, ja voi sen perusteella esimerkiksi tarkastaa Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä, että pentueen vanhemmille on tehty JTO:ssa suositellut tarkastukset perinnöllisten sairauksien varalta ennen astutusta.”

lähde: Internet SKL:n kotisivut

JTO on pakollinen kaikille roduille, joissa rekisteröintimäärä viimeisen viiden vuoden yhteenlaskettu ylittää 50. JTO sekä sen muutokset on käsiteltävä ja hyväksyttävä rotujärjestön yleisessä kokouksessa. JTO päivitetään 5 vuoden välein yhtäaikaaisesti PEVISA-ohjelman kanssa. Rotujärjestöjen jalostustoiminnan tulee perustua rodun JTO:ssa esitettyihin tavoitteisiin ja keinoihin.

SSSK toivoo koko jäsenistön, tulevien pennunostajien - entisten ja nykyisten koiranomistajien – kasvattajien sekä urosten omistajien tuntevan vastuunsa ja noudattava JTO:n viittoittamia periaatteita käytännössä.

Alla on lyhyesti esitelty nykyisen JTO:n tavoitteet ja niiden tärkeysjärjestys. Voimassaolevan Suursnautsereiden JTO:n löydät kokonaisuudessaan SSSK:n kotisivulta.

Tavoitteiden tärkeysjärjestys

Populaation koon kasvattaminen on tavoiteohjelman tärkein päämäärä, sillä kannan koko on uhanalainen eikä kestä käytännössä merkittäviä jalostusvalintoja. Varovaisesti ja maltillisesti toteutetun jalostusvalinnan tärkeysjärjestys on 1) populaation koko, 2) terveys, 3) luonne- ja käyttöominaisuudet, 4) rakenne.

Populaation koko

SSSK:n tavoitteena on kasvattaa rodun markkinapotentiaalia siten, että rodun rekisteröintimäärät vakiintuvat seuraavan 5 vuoden aikana 20% nykyistä tasoa suuremmaksi. Samalla tehollinen populaatiokoko pyritään nostamaan 40 kpl tasolle (*mustat*) ja sukusiitosaste pysymään alle 6%.

Luonne ja käyttöominaisuudet

SSSK:n tavoitteena on parantaa rodun mahdollisuuksia menestyä urheilu- ja palveluskoirana sekä mahdollistaa suursnautserin sopivuus myös työkoiraksi. Suursnautserin kuormituskestävyyttä on parannettava oleellisesti. Rodun tulisi olla nykyistä hyvähermoisempi, rohkeampi, temperamentiltaan rauhallisempi ja mielellään kovempi. Jotta näiden ominaisuuksien edistymistä rodussa voidaan seurata, tulee koirien käydä nykyistä enemmän testeissä, jalostustarkastuksissa ja kokeissa. Jalostukseen käytettävien koirien luonteesta on tutkittua tietoa ja koira on iältään riittävän aikuinen, jotta sen luonnetta voidaan arvioida (luonnetestin alaikäraja on 24 kk ja jalostustarkastuksen 18 kk).

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana kerätään systemaattisesti nykyistä enemmän tietoa rodun luonteesta ja käyttöominaisuuksista:

- luonnetestattujen suursnautserien määrä nousee 30% rekisteröinneistä
- jalostustarkastettujen määrä nousee 5 % rekisteröinneistä ja
- pk-harrastus suursnautserin kanssa kääntyy nousuun.

Terveys

SSSK:n tavoitteena on säilyttää suursnautserin terveystilanne vähintään nykyisellä tasolla ja pyrkiä estämään suursnautserilla perinnölliseksi todettujen sairauksien leviämistä kannassa. Erityisesti huomioita on kiinnitettävä mm. kilpirauhasen vajaatoimintaan sekä alttiutena sairastua nuorena/keski-ikäisenä luusyöpään ja/tai melanoomaan.

SSSK:n tavoitteena mm. on, että tulevan 5 vuoden aikana PEVISA-tutkittujen määrä nousee 50% rekisteröinneistä

Rakenne

Suomalainen suursnautseri on vakiinnuttanut asemansa menestyvänä näyttelyharrastusrotuna. Rakenteessa ei ole yleisesti tarkasteltuna havaittavissa vakavia puutteita. Kehityskohteita suhteessa rotumääritelmään löytyy toki jonkin verran. Näistä keskeisimmät tavoitteet ovat: kannan tyyppi tulisi olla yhdenmukaisempi, etuosat saisivat olla hieman kulmautuneemmat ja vahvemmat, takaosan/takaliikkeiden ahtaus pois.

SSSK:n tavoitteena on, että tulevan 5 vuoden aikana kerätään systemaattisesti tietoa rodun rakenteesta:

- erikoisnäyttelyiden käyntimäärät ovat n. 75 koiran tasolla ja
- muiden näyttelyiden käyntimäärät nousevat n. 10 %.

PEVISA

Yleistä

”PEVISA on SKL-FKK:n (Suomen Kennelliitto) periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma, jonka tarkoituksena on edesauttaa perinnöllisten ongelmien ehkäisyä rotujen tarkoituksenmukaisen jalostusrakenteen ylläpitämiseksi. Vastustamisohjelman tavoitteena on ennaltaehkäistä tai vähentää pääasiassa sellaisten periytyvien vikojen tai sairauksien leviämistä rodun kantatekijöissä, jotka

- alentavat koiran elinkykyä tai –toimintoja
- aiheuttavat koiran elämänlaadun huononemisen
- vähentävät koiran jalostuskelpoisuutta.”

Lisäksi PEVISA-ohjelman tavoitteena on turvata rodun geneettinen monimuotoisuus.

Suursnautserien PEVISA-ohjelma

SSSK:n PEVISA-ohjelma edellyttää, että jalostukseen käytettävät koirat (uros/narttu) on tutkittu virallisesti lonkkien ja silmien osalta. Rotukohtainen PEVISA-ohjelma voi olla voimassa korkeintaan viisi vuotta kerrallaan. Voimassa olevat tiedot löydät SSSK:n kotisivuilta.

Suursnautserien rekisteröintivaatimukset ovat seuraavat:

- virallinen lonkkalausunto vähintään 12 kk:n ikäisenä, rekisteröinnin raja-arvo C
- virallinen silmätarkastuslausunto, joka ei saa olla rekisteröintihetkellä 24 kk vanhempi

Tutkimukset tulee olla suoritettuina ennen astutusta.

Tällä hetkellä silmätutkimuksen osalta rekisteröinnille ei ole raja-arvoja, mutta ilman perusteltua syytä ei kannata käyttää koiria, jotka eivät kaikilta osin täyty SSSK:n jalostusvaatimuksia. Mikäli kasvattaja aikoo käyttää jalostukseen koiraa, joka ei täytä SSSK:n jalostusvaatimuksia, tulisi kasvattajan tarkoin harkita mitä annettavaa ko. yksilöllä on rodun jalostuksen kannalta. Samoin on tarkoin harkittava yksilön mahdollisen sairauden tai vian periytymisriskit. Erityisesti tulisi välttää kahden samaa sairautta tai vikaa ilmentävän koiran käyttöä samassa jalostusyhdistelmässä.

SSSK ry:n jalostusvaatimukset

SUKUSIITOSASTE

- Sukusiitosaste alle 6 % kahdeksalla polvella laskettuna (Breedmate, SSSK). Sukusiitosaste 6,25 % vastaa serkus-serkus –yhdistelmää. Tätä suurempi prosenttiluku tarkoittaa vielä läheisempää sukulaissuhdetta kuin serkus-serkus.

TERVEYS

- Lonkat (virallinen lonkkalausunto) A tai B (FCI HD0 tai HD1)
- Terveeksi todetut silmät – ei osoita RD, HC, PHTVL/PHTV (virallinen silmätarkastuslausunto)

LUONNE

- Hyväksytty suomalainen luonnetesti tai
- Hyväksytty ruotsalainen luonnetesti (mentaltest för korning) tai
- Hyväksytty SSSK:n jalostustarkastuksen luonnetta mittaava osa tai
- Hyväksytty PSK:n jalostustarkastus

ULKOMUOTO

- Vähintään kaksi SKL:n näyttelysäännön mukaista laatuarvostelua EH tai 1. palkinto (ennen 1.1.2003) tai vastaavaa laatuarvostelua muista FCI-maista, jotka on saavutettu yli 15 kuukauden ikäisenä.

SSSK:N LISÄOHJEISTUS:

TERVEYS

- Kilpirauhasarvojen (T4, TSH, Tgaa) mittaaminen ennen jalostuskäyttöä, tulos ei saa olla 12 kk vanhempi astutushetkellä. (OK / esim. T4 ei viitearvoissa, muuten OK)
 - T4 = tyroksiini (kokonaismäärä), vT4 = vapaa tyroksiini, TSH = tyreotropiini (thyreoid stimulating hormone), Tgaa = tyreoglobuliinivasta-aine
- Terveeksi todetut kynärpäät (0/0)

MUUTA:

KOULUTUS

- Koiran saavuttamat palveluskoira-, tottelevaisuus- yms. kokeiden koulutustunnukset

SKK (sukukatkerroin)

Yhdistelmälle lasketaan sukukatkerroin kahdeksalla polvella (Breedmate, SSSK)

Sukukatkerroin on suhdeluku siitä, kuinka suuri osuus sukutaulun tiedossa olevista esivanhemmista on eri koiria. Se voi saada arvoja välillä 0-1. Mitä lähempänä luku on arvoa 1, sen suurempi osuus koiran esivanhemmista on eri koiria.

Lisäksi koiralla tulee olla täysi leikkaava purenta ja sen yleisen terveydentilan tulee olla hyvä.

Pentulista

Pentulistalla esiintyvät yhdistelmät ovat kasvattajien jalostustoimikunnalle ilmoittamia ja jalostustoimikunta on ne kokouksessaan hyväksynyt listalle kirjattaviksi. Pentulistalle hyväksytään SSSK:n jäsenten kasvattamat pentueet, jotka rekisteröidään Suomeen, huomioiden seuraavat rajoitukset:

- D-lonkkaisen/lonkkaisten vanhempien astutuksia ja pentueita ei hyväksytä listalle
- Mikäli toisella vanhemmista on C:n lonkat, täytyy toisen olla A tai B
- Jos jommallakummalla vanhemmalla on todettu silmäsairaus, paitsi PHTVL-1 ja RD-multifokaalinen, astutusta tai pentuetta ei hyväksytä listalle.
- Silmäsairauden rajatapaus tai muu ei-perinnöllinen löydös ei estä koiran jalostuskäyttöä. Kasvattajan on kuitenkin syytä keskustella asiantuntevan silmäeläinlääkärin kanssa ko. koiran löydöksen aiheuttamista mahdollisista jalostuskäytön rajoituksista.
- Mikäli toisella vanhemmista on silmätutkimuslausunto PHTVL-1 tai MRD (multifokaalinen RD), tulee toisen vanhemman olla silmiltään terve.

Kaikki poikkeamat SSSK:n jalostusvaatimuksista esitetään tummanharmaalla pohjavärillä.

Jalostustoimikunta laskee sekä sukusiitosprosentteja että sukukatkerroimia kasvattajien suunnitteleuille yhdistelmille. Myös uroksen omistaja voi pyytää em. lukuja laskettavaksi ennen päätöstään antaa urostaan jalostuskäyttöön kysytylle nartulle.

Sopimukset

Uroksen jalostuskäytön oikeudesta on hyvä sopia koiran kauppa tehtäessä kirjallisesti, mikäli pentu myydään alennettuun hintaan. Mikäli asiasta ei ole erikseen sovittu, päättää uroksen omistaja sen jalostuskäytöstä. Urospentu voidaan hankkia myös sijoitussopimuksella, jolloin jalostusoikeus säilyy kasvattajalla omistusoikeuden siirtymiseen asti (kts. Kennelliiton sopimuksen ehdot ”Sopimus uroksen sijoituksesta”). Kaikki asiat tulisi aina sopia kirjallisesti, jotta molemmat osapuolet voivat tarvittaessa tarkistaa, mitä on sovittu. Myös astutussopimus on syytä tehdä kirjallisesti. Sopimuksen voi laatia kokonaan itse, mutta siinä saattaa olla vaara, ettei kaikkia asioita ole osattu ottaa huomioon tai sitten se on vain toista osapuolta sitova. Tähän tarkoitukseen SKL:lla löytyy vakio-sopimus ”Sopimus koiran astutuksesta”. Oli sopimus kummanlainen tahansa, lue se tarkkaan ja kysy, jos et ymmärrä jotain kohtaa. Allekirjoita vasta sitten. Astutussopimuksen allekirjoittaa sekä uroksen että nartun jalostusoikeuden omaavat henkilöt.

Lisäksi tehdään pentueilmoitus, jonka nartun omistaja täyttää omalta osaltaan, antaa uroksen omistajalle, joka täyttää kohdat omalta osaltaan ja palauttaa sen allekirjoitettuna nartun omistajalle, kun astutusmaksu on kokonaan maksettu. Allekirjoittajat vastaavat antamiensa tietojen oikeellisuudesta. Kennelliiton jäsenet voivat hoitaa pentueen rekisteröintiin liittyvät toimenpiteet myös sähköisesti OmaKoira-palvelussa: kasvattaja syöttää pentueen tiedot järjestelmään ja uroksen omistaja käy tiedot hyväksymässä omalta osaltaan. Tämä toimenpide vastaa allekirjoitetun pentueilmoituksen toimittamista nartun omistajalle. Myös pentueilmoituslomakkeita saa Suomen Kennelliitosta ja ne löytyvät myös SKL:n kotisivuilta.

(Lisätietoja: SKL:n koirarekisteröintiohje, SKL:n internetsivut)

Astutusmaksu

Astutusmaksu on myös syytä kirjata sopimukseen.

1. Kertamaksu

- suuruus (esim. yhden pennun hinta. Voi olla muutakin, jos niin sovitaan.)
- viimeinen päivämäärä, milloin maksetaan (heti astutuksen tapahduttua vai myöhemmin, milloin?)

2. Osissa

- ns. hyppyraha (Suuruus sovitaan erikseen. Hyppyrahaa ei ole pakollista periä)
Hyppyraha peritään vain kerran, vaikka uros astuisi useammin kuin yhden kerran saman juoksun aikana (=yksi astutus)
- loppuosaa
 - joku kokonaissumma, jos pentu/pentue (pentujen määrä ei vaikuta)
 - x €/elävä pentu

Nartun omistajalla on velvollisuus ilmoittaa välittömästi pentujen syntymisestä. Loppuosaa ei makseta, jos eläviä pentuja ei synny!

3. Pentu

Tämä variaatio lienee ehkä hankalin, sillä täytyy ottaa huomioon monia eri vaihtoehtoja.

Esim.

- valintaoikeus: kuka saa valita ensin ja minkä ikäisenä valinta tulee suorittaa
- uros/narttu
- luovutusajankohta
- mitä sitten, jos ei eläviä pentuja/yksi pentu/väärää sukupuolta/pentua menehtyy ennen luovutusikä

Muuta huomioon otettavaa

Infektiot

Astutuksen yhteydessä mahdollisesti saatavat infektiot:

1. Herpesvirusinfektio

Virus tarttuu helposti astutuksen yhteydessä ja siihen ei ole parantavaa hoitoa, vaan tartunnan saaneella koiralla on kokoajan ruumiissaan näitä viruksia. Ajoittain sairaus aktivoituu ja näin käy juuri nartuilla kiiman aikana. Koiria, jotka ovat herpesviruksen infektoimia, ei tule käyttää siitokseen. Herpesvirusta vastaan on markkinoilla myös rokote. Rokote annetaan vain kantaville nartuille. Lisätietoja eläinlääkäriltä.

2. Brucelloosi

Brucella canis –bakteerin aiheuttama sairaus, jota tiettävästi ei ole tavattu maassamme ennen vuotta 2008, jolloin se ilmeni sekarotuisen tuontikoiran yhteydessä. Tartunta on yleinen Etelä- ja Väli-Amerikassa sekä USA:ssa. Euroopassa sitä on raportoitu useissa maissa mm. Saksassa, Tšekissä, Espanjassa, Ruotsissa, Unkarissa ja Itävallassa. Vuonna 2013 todettiin yhdessä kennelissä usealla koiralla B. canis -vasta-aineita. Tartunnan lähteenä oli ulkomailta tuotu narttukoira. Tartunnan saaneilla nartuilla ei ole erityisiä sairauden oireita, mutta niiden sikiöt syntyvät ennen aikojaan tiineyden loppupuolella tai ne synnyttävät heikkoja, kuolevia tai kuolleita pentuja. Uroksilla voi olla lisäkives- ja eturauhastulehdus ja sitä seuraava steriliteetti. Diagnoosi saadaan, kun koirasta otetaan verinäyte.

Uusinta-astutus

Jos narttu ei tule kantavaksi, astutussopimuksessa kannattaa sopia mahdollisesta uusinta-astutuksesta. On vaikea tietää kummasta johtuu, ettei narttu tullut kantavaksi varsinkaan, jos kummallakaan ei ole aikaisempaa jälkeläisnäyttöä. Ota myös tämä asia huomioon, kun uusinta-astutusehdoista sovitaan; ja kaikki kirjallisesti. Mikäli useampi narttu jää tyhjäksi, kannattaa uroksen siemenneste tutkituttaa eläinlääkärillä. Siemennesteen voi tutkituttaa halutessaan muutoinkin; vanhemman uroksen osalta se olisi jopa suotavaa eritoten, jos aiempaa jälkeläisnäyttöä ei ole.

Keinosiemennys

Eläinlääkäri neuvoo keinosiemennysasioissa.

Linkit:

Suomen Suursnautserikerho ry

Suomen Kennelliitto ry

SKL:n jalostustietojärjestelmä

Evira

www.suursnautseri.fi

www.kennelliitto.fi

jalostus.kennelliitto.fi

www.evira.fi